

Vakna och kom ut ur bubblan!

»när kulturen presenteras syns Svenska kyrkan inte till«

I annonserna i tidningarnas kulturbilagor följer jag händelser i Svenska kyrkan. Gudstjänster med eller utan nattvard och med mer eller mindre musik. Konserter, seminarier och utställningar. Varje dag är det i medeltal vernissage på tre utställningar – någonstans i Svenska kyrkan. Jag är på väg, och mitt emellan två tåg inser jag att det är något som inte stämmer. Svenska kyrkan är en av landets i särklass största kulturaktörer, men när kulturen presenteras i tidningarnas reportage, i radio och TV och på nätets tipssidor syns inte Svenska kyrkan till.

En annan dag läser jag i Kulturutredningen (SOU 2009:16). Här ges förslag på hur närhistorien kan och bör förstås, hur dagens situation kan beskrivas och hur framtiden skulle kunna organiseras. Ganska snabbt blir det övertydligt att Svenska kyrkans frånvaro i media bekräftas när kulturen beskrivs av den politiska makten. Visserligen konstateras vid något tillfälle i utredningen att Svenska kyrkan är en stor kulturaktör och förvaltare av ett stort kulturarv. Dessa påpekanden får dock inga konsekvenser, när framtida samverkanspartners skissas.

Bilden som tonar upp sig är inte alls ny, men syns klarare än den gjort tidigare. Samma tendens finns att spåra i andra dokument och utredningar, med olika statliga myndigheter som avsändare och återkommande då lokala och regionala samhällsaktörer ger sin framtidsbild. Svenska kyrkan, Sveriges största medlemsorganisation, omnämns kanske och inte sällan med välvilja och intresse, men i praktiken när samhället ska organiseras, samverkanspartners benämns och makten fördelas, finns Svenska kyrkan inte med.

Till viss del handlar det om en slags ”berörings-skräck” och en uppdelning mellan allmänt och privat: andlighet väcker nyfikenhet men hör till den privata sfären. Religion är något individuellt och att samfunnen skulle fortsätta att vara samhällsaktörer är svårt att tänka sig. Andra ”privata” sammanslutningar som utövar samhällsuppdrag verkar vara lättare att förhålla sig till, om det så handlar om friskolor eller vårdbolag.

Mycket kan sägas om Kulturutredningens olika delar men det är ingen vild gissning att dess organisationsidé och maktodelningsförslag, som gått under

benämningen portföljmodellen, kan komma att genomföras – helt eller delvis. Om så sker innebär det stora, ja omvälvande utmaningar för Svenska kyrkan. Kanske modellen också får efterdyningar på andra samhällsområden. Utredningsförslaget innebär att framtidens kulturliv i mycket kommer att styras regionalt. Regionerna får mer makt över kulturens utformning, inriktning och hur pengarna ska användas. Klart är att regionernas storlek – hur de än ser ut i slutändan – inte alls stämmer med Svenska kyrkans organisation. Få i det yngre gardet i maktens korridorer ser stift och församlingar som något annat än möjligen en pittoresk illustration från ett förgånget samhälle. Svenska kyrkan har bland makthavarna i dagens och morgondagens samhälle inte längre någon särställning, och det är hög tid för Svenska kyrkan att vänja sig vid det.

Lågkonjunkturen innebär svåra påfrestningarna för många människor och leder till snabbare omprövningar och förändrade prioriteringar. Om Svenska kyrkan redan börjar ana den försämrade ekonomin är det bara en västanfläkt av vad som sannolikt blir verklighet om bara några år. Det har snart gått tio år sedan Svenska kyrkans relation till staten förändrades, och det är hög tid att osentimentalt utvärdera resultatet, särskilt organisationens former och ändamålsenlighet, och att sätta detta i relief till samhällsförändringarna.

För Svenska kyrkan behöver organisation som ”krattar manegen” för möjligheten att mitt i samhället vara en tydlig röst som talar om tro och liv, som förmår beröra och kan benämna orättvisor. Svenska kyrkan måste finna former för att kunna vara en tydlig aktör på helt nya arenor. Första steget är att komma ut ur den egna bubblan. Låt oss skrota de organisatoriska former som hindrar, och hitta nya sätt som främjar uppdraget.

BOEL HÖSSJER SUNDMAN